

Yeni Türk Ticaret Kanunu

Av. Çağrı TURAL
Legal Hukuk Bürosu

Av. Nurgül ÇAKIR
Legal Hukuk Bürosu

1 Ocak 1957'de yürürlüğe giren ve elli yılı aşkın süredir ticaret hayatını yönlendiren Türk Ticaret Kanunu, 14 Şubat 2011 tarihinde yerini günün koşulları dikkate alınarak uzun bir çalışma sonucu hazırlanan Yeni Türk Ticaret Kanunu'na bırakmıştır. Yeni Türk Ticaret Kanunu, artan firma iflasları ve yönetim zaafları dikkate alınarak ticaret hayatında devrim olarak nitelendirilebilecek ve günümüz piyasa ve rekabet koşullarında, eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerinin somut olarak hayata geçirilmesi sonucu doğuran birçok yenilik getirmektedir.

Yeni Türk Ticaret Kanunu 1 Temmuz 2012'de Yürürlüğe Giriyor.

Türkiye'de ticaret hayatını biçimlendirmiş olan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 1 Temmuz 2012 tarihi itibari ile yerini 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na (Yeni TTK) bırakacaktır. Yeni TTK genel olarak 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girecek olmakla birlikte sermaye şirketleri tarafından internet sitesi kurulmasına, ticari defterlerin Türkiye Muhasebe Standartları'na göre tutulmasına, anonim ve limited şirketlerin bağımsız denetime tabi olmalarına ilişkin hükümler gibi bir takım düzenlemeler için ayrı yürürlük takvimleri öngörülmüştür.

Yeni TTK, ticari hayata ilişkin yeni düzenlemeleri ile şirketlere ciddi yükümlülükler ve sorumluluklar getirmektedir. Yürürlüğe girmesine sayılı günler kala Yeni TTK'nın beraberinde gelecek olan yeni düzene adaptasyon konusu şirket ajandalarında en üst sırada yer alması gereken bir kalem olmalıdır. Yeni TTK'ya uyumlu hale gelmek, şirketler için bir keyfiyet değil, zorunluluk halini almıştır.

Yeni TTK'da en çok değişikliğe uğrayan kısım ticaret şirketlerine ilişkin düzenlemelerdir. Eski kanunda daha önce hiç bulunmayan ve Yeni TTK ile hukukumuzda giren başlıca düzenlemelerden bir tanesi Şirketler Topluluğu'na ilişkin hükümlerdir. Şirketler Topluluğu hükümleri ile hakim ve bağlı şirketler arasındaki ilişkiler şeffaflık, hesap verilebilirlik ve menfaat dengesi temelinde kurallara bağlanmış, şirket yönetim kurulu üyelerine ve pay sahiplerine yeni haklar, sorumluluklar ve yükümlülükler öngörülmüştür.

Türkiye'de uzun süredir şirket toplulukları fiilen var olmasına rağmen, kanun koyucu bu durumu yıllardır görmezden gelerek, söz konusu şirketlere ilişkin her hangi bir düzenleme getirmemiş, bağlı şirketleri dahi bağımsız kabul ederek, hakim şirketin hakimiyeti sonucunda bağlı şirketlerin kayba uğramalarına göz yummuştur.

Hakim/Bağlı Şirket, Şirketler Topluluğu ve Karşılıklı İştirak Kavramları

Yeni TTK Şirketler Topluluğu hükümleri altında hakim şirket ve bağlı şirket olmak üzere iki farklı şirket tanımlaması yapılmıştır. Buna göre;

a) Bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketinin, doğrudan veya dolaylı olarak;

- Oy haklarının çoğunluğuna sahipse veya,
- Şirket sözleşmesi uyarınca, yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkını haizse veya,
- Kendi oy hakları yanında, bir sözleşmeye dayanarak, tek başına veya diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte, oy haklarının çoğunluğunu oluşturuyorsa.

b) Bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketini, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hakimiyeti altında tutabiliyorsa,

birinci şirket hakim, diğeri bağlı şirkettir. Bu şirketlerden en az birinin merkezi Türkiye'de ise, Yeni TTK'daki Şirketler Topluluğuna ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Aynı zamanda, birbirlerinin paylarının en az dörtte birine sahip bulunan sermaye şirketleri karşılıklı iştirak durumundadır.

Hakim ve bağlı şirket tanımları dikkate alınarak, Şirketler Topluluğunu, doğrudan veya dolaylı olarak bir başka şirketin hakimiyetinde olan bir veya birden fazla şirketin hakim şirket ile birlikte oluşturduğu topluluk olarak tanımlamak mümkündür. Şirketler Topluluğunda sıklıkla karşılaşılan durum, bağlı şirketlerin hukuken bağımsız olmakla birlikte, hakim şirketin kontrolü altında olmaları ve ekonomik olarak bağımsızlıklarını yitirmiş olmalarıdır.

Şirketler Topluluğu Hükümlerinin Getirdiği Yükümlülükler

1. Bildirim, Tescil ve İlan Yükümlülükleri

Bir teşebbüs, bir sermaye şirketinin sermayesinin, doğrudan veya dolaylı olarak, kanunda sayılı miktarda paylarına sahip olduğu veya payları bu yüzdelerin altına düştüğü takdirde; teşeb-

büs, durumu söz konusu işlemlerin tamamlanmasını izleyen on gün içinde, sermaye şirketine ve yetkili makamlara bildirmekle yükümlüdür. Payların söz konusu oranlarda kazanılması veya elden çıkarılması, yıllık faaliyet ve denetleme raporlarında ayrı bir başlık altında açıklanmalı ve sermaye şirketinin internet sitesinde ilan edilmelidir. Bildirim ile tescil ve ilan yükümlülüğü yerine getirilmediği sürece, ilgili paylara ait oy hakkı dahil, diğer haklar donacaktır.

Bununla birlikte, eğer hakimiyet bir sözleşme ile sağlanıyorsa, hakimiyet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için bu sözleşmenin ticaret siciline tescil ve ilanı şarttır. Diğer bir deyişle, hakim ve bağlı şirket arasındaki ilişki bir sözleşmeye dayanıyorsa ve hakim şirketin hakimiyeti bu sözleşmeden doğuyor ise söz konusu sözleşme tescil ve ilan ettirilmediği sürece geçerlilik kazanamayacaktır.

2. Raporlama

Bağlı şirketin yönetim kurulu, faaliyet yılının ilk üç ayı içinde, şirketin hakim ve bağlı şirketlerle ilişkileri hakkında bir rapor düzenlemelidir. Raporunda, şirketin geçmiş faaliyet yılında hakim şirketle, hakim şirkete bağlı bir şirketle, hakim şirketin yönlendirmesiyle onun ya da ona bağlı bir şirketin yararına yaptığı tüm hukuki işlemlerin ve geçmiş faaliyet yılında hakim şirketin ya da ona bağlı bir şirketin yararına alınan veya alınmasından ka-

çınılan tüm diğer önlemlerin açıklaması yapılmalıdır. Hukuki işlemlerde edimler ve karşı edimler, önlemlerde, önlemin sebebi ve şirket yönünden yarar ve zararları belirtilmelidir. Zarar denkleştirilmişse, bunun faaliyet yılı içinde fiilen nasıl gerçekleştiği veya şirketin sağladığı hangi menfaatlere ilişkin olarak bir istem hakkı tanındığı ayrıca bildirilmelidir.

Yönetim kurulu raporun sonunda şirketin, hukuki işlemin yapıldığı veya önlemin alındığı veya alınmasından kaçınıldığı anda kendilerince bilinen hal ve şartlara göre, her bir hukuki işlemde uygun bir karşı edim sağlanıp sağlanmadığını ve alınan veya alınmasından kaçınılan önlemin şirketi zarara uğratıp uğratma-

» Yeni TTK, ticari hayata ilişkin yeni düzenlemeleri ile şirketlere ciddi yükümlülükler ve sorumluluklar getirmektedir. Yürürlüğe girmesine sayılı günler kala Yeni TTK'nın beraberinde gelecek olan yeni düzene adaptasyon konusu şirket ajandalarında en üst sırada yer alması gereken bir kalem olmalıdır.

diğini açıklamalıdır. Şirket zarara uğramışsa, yönetim kurulu ayrıca zararın denkleştirilip denkleştirilmediğini de belirtmelidir.

Hakim şirketin her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu başkanından; bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile üç aylık hesap sonuçları, hakim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hakim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri; yaptıkları işlemler ve bunların sonuç ve etkileri hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine göre düzenlenmiş bir rapor hazırlattırıp yönetim kuruluna sunmasını ve bunun sonuç kısmının yıllık rapor ile denetleme raporuna eklenmesini isteyebilir. Bağlı şirketler, red için yoruma yer bırakmayacak açıklıkta bir haklı sebebin varlığını ispat edemedikleri takdirde, bu raporun hazırlanması için gerekli olan bilgi ve belgeleri hakim şirketin bu işle görevlendirilen uzmanlarına vermekle yükümlüdürler. İstemde bulunan yönetim kurulu üyesi, bunu bir üçüncü kişinin yararlanmasını amacıyla yapmışsa bunun sonuçlarından sorumlu olur.

Şirketler Topluluğu Hükümlerinin Getirdiği Sorumluluklar

Hakim şirket, hakimiyetini bağlı şirketi kayba uğratacak şekilde kullanamaz. Özellikle bağlı şirketi, iş, varlık, fon, personel, alacak ve borç devri gibi hukuki işlemler yapmaya; karını azaltmaya ya da aktarmaya; malvarlığını aynı veya kişisel nitelikte haklarla sınırlandırmaya; kefalet, garanti ve aval vermek gibi sorumluluklar yüklenmeye; ödemelerde bulunmaya; haklı bir sebep olmaksızın tesislerini yenilememek, yatırımlarını kısıtlamak, durdurmak gibi verimliliğini ya da faaliyetini olumsuz etkileyen kararlar veya önlemler almaya yahut gelişmesini sağlayacak önlemleri almaktan kaçınmaya yönelmez. Ancak hakim şirket, kaybı, o

faaliyet yılı içinde fiilen denkleştirirse veya kaybın nasıl ve ne zaman denkleştirileceğini belirtilmek suretiyle en geç o faaliyet yılı sonuna kadar, bağlı şirkete denk değerinde bir istem hakkı tanırorsa sorumluluktan kurtulacaktır.

Ancak, diğer durumlarda şirketler topluluğuna dahil şirketler birbirlerine kefil olabilecek ve garanti verebileceklerdir.

Yeni TTK'da düzenlenmiş diğer bir sorumluluk hali hakim şirkete olan güvenden doğan sorumluluktur. Hakim şirket, topluluk itibarının, topluma veya tüketiciye güven veren bir düzeye ulaştığı hallerde, bu itibarın kullanılmasının uyandırdığı güvenden sorumludur.

Şirketler Topluluğu Hükümlerinin Getirdiği Haklar

1. Satın Alma Hakkı

Hakim şirket, doğrudan veya dolaylı olarak bir sermaye şirketinin paylarının ve oy haklarının en az yüzde doksanına sahipse, azlık şirketin çalışmasını engelliyor, dürüstlük kuralına aykırı davranıyor, fark edilir sıkıntı yaratıyor veya pervasızca hareket ediyorsa, hakim şirket azlığın paylarını satın alabilir.

2. Bilgi Alma Hakkı

Hakim şirketin her pay sahibi genel kurulda, bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile hesap sonuçları, hakim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hakim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri, yöneticileri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri, yaptıkları işlemler ve bunların sonuçları hakkında, özenli, gerçeği aynen ve dürüstçe yansıtan hesap verme ilkelerine uygun, doyurucu bilgi verilmesini isteyebilir. <<<